

УДК 351.821

ДОСВІД УКРАЇНИ У СФЕРІ ПОДОЛАННЯ ТЕХНІЧНИХ БАР'ЄРІВ У ТОРГІВЛІ

Л.М. Віткін

*Директор департаменту технічного регулювання
Мінекономрозвитку України*

Ключові слова: міжнародні угоди, національні органи з акредитації, орган з оцінки відповідності, оцінка відповідності.

Правова база України щодо регулювання технічних бар'єрів у торгівлі (далі ТБТ) включає в себе три види документації, а саме:

- Угода про ТБТ СОТ;
- Угода про асоціацію між Україною та ЄС;
- Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності».

Відповідно до Угоди про ТБТ застосування технічних регламентів, стандартів та процедур оцінки відповідності має базуватись на таких принципах:

– необхідність – обов'язкові вимоги до характеристик товарів, а також процедури оцінки відповідності можуть запроваджуватися, лише коли це необхідно для досягнення законних цілей (до яких належать національна безпека, захист життя або здоров'я людей, тварин чи рослин, захист навколишнього середовища, запобігання шахрайським діям);

– недискримінація – товару, який імпортується з території будь-якого члена СОТ, надається не менш сприятливий режим регулювання, ніж той, який надається аналогічній продукції, що походить з іншої країни-члена СОТ, або аналогічній продукції вітчизняного походження;

– гармонізація – нові технічні регламенти, стандарти та процедури оцінки відповідності, які розробляються органами членів СОТ, мають базуватися на міжнародних взірцях (за певними винятками);

– прозорість – запропоновані та прийняті документи мають оприлюднюватися; має існувати механізм відповіді на запити;

– конфіденційність – члени СОТ мають забезпечити конфіденційність інформації про товари, яка виникає або надається у зв'язку з процедурами оцінки відповідності, у такий спосіб, щоб забезпечити захист законних комерційних інтересів.

Таким чином Угода про ТБТ передбачає два основні шляхи зниження технічних бар'єрів у торгівлі – зближення законодавства різних країн на основі міжнародних стандартів, а також еквівалентності заходів технічного регулювання. Практичні кроки в цих напрямках можуть здійснюватися країнами-членами СОТ як самостійно, так і спільно з іншими членами організації.

Україною законодавчо визначено єдиний шлях подолання ТБТ для продукції, що імпортується на її територію, який полягає у визнанні результатів оцінки відповідності, проведеної за її межами.

В таблиці 1 наведені технічні складові для визнання результатів оцінки відповідності, проведеної за межами України.

Таблиця 1 – Технічні складові визначення результатів відповідності

Технічні складові	Характеристика
Принцип	Еквівалентність вимог до продукції
	Еквівалентність процедур оцінки відповідності
Механізми	Міжнародні договори України про взаємне визнання результатів робіт з оцінки відповідності
	Договори про визнання результатів оцінки відповідності
Умови	Національні органи з акредитації є членами міжнародної або регіональної організації з акредитації та/або уклали Угоду про взаємне визнання з такою організацією
	Український орган з оцінки відповідності на підставі результатів оцінки відповідності іноземного органу видає власний документ під свою виключну відповідальність
Добровільна сфера	Застосовуються правила, визначені українським та іноземним органом з оцінки відповідності
	Застосовуються правила міжнародної або регіональної системи оцінки відповідності, членами яких є український та іноземний орган з оцінки відповідності

На сьогодні 15 українських органів з оцінки відповідності уклали Угоди про взаємне визнання результатів робіт з оцінки відповідності з іноземними органами таких 16 країн:

- Федеративна Республіка Німеччина;
- Республіка Польща;
- Чеська Республіка;
- Словацька Республіка;
- Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії;
- Королівство Данія;
- Королівство Іспанія;
- Італійська Республіка
- Литовська Республіка;
- Латвійська Республіка;
- Південна Корея;
- Китайська Народна Республіка;
- Королівство Норвегія;
- Королівство Швеція;
- Республіка Болгарія;
- Республіка Туреччина.

Міжнародні угоди України про визнання результатів робіт з оцінки відповідності поділяються на два типи:

1. Засновані на гармонізації систем технічного регулювання сторін (типу АСАА).

2. Стосуються відмінних систем технічного регулювання сторін (типу MRA).

Для забезпечення підписання Угоди АСАА українська сторона має:

- впровадити відповідні положення законодавства ЄС (горизонтального і секторального) до законодавства України;
- впровадити усі необхідні європейські гармонізовані стандарти у відповідних сферах;
- забезпечити діяльність інституцій згідно з європейською практикою (національні органи стандартизації та акредитації; органи з оцінки відповідності; органи ринкового нагляду; національні метрологічні інститути).

Отже, Угода АСАА є дієвим інструментом подолання технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та ЄС. Так, торгівля товарами між Україною та ЄС (а також Швейцарією, Норвегією, Ісландією, Ліхтенштейном) в охоплених цією Угодою секторах буде здійснюватись на тих самих умовах, що застосовуються у торгівлі товарами між державами-членами ЄС. Результати робіт з оцінки відповідності українських органів з оцінки відповідності визнаватимуться в країнах ЄС, тобто буде усунена необхідність проходження дублюючих (повторних) процедур оцінки відповідності в ЄС, українські виробники отримають право маркувати свою продукцію європейським знаком СЕ. Потенційно результати оцінки відповідності українських органів для окремих видів продукції можуть також визнаватись і в США, Канаді, Японії, Австрії, Новій Зеландії та Туреччині.

Процедури укладання Угоди АСАА передбачено статтею 57 Угоди про асоціацію. При цьому Угода АСАА буде додана як окремий протокол до Угоди про асоціацію після досягнення домовленості між сторонами про відповідність систем технічного регулювання.

На сьогодні Угода АСАА охоплюватиме 27 секторів промислової продукції, що наведені у Додатку III до Угоди про асоціацію. Згодом вона може бути поширена і на інші сектори.

Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою (ратифікована Верховною Радою України у липні 2017 року) дозволяють спростити доступ українських та канадських товарів на ринки сторін, що сприяє підвищенню їх конкурентоспроможності на цих ринках. Крім того, результати робіт з оцінки відповідності українських органів з оцінки відповідності визначатимуться Канадою і навпаки, буде усунена необхідність проходження дублюючих (повторних) процедур оцінки відповідності в Україні та Канаді.

Слід зазначити, що потенційно результати оцінки відповідності українських органів для окремих видів продукції можуть також визнаватись в США та Мексиці.

Таким чином, Угоди АСАА дозволяють долати технічні бар'єри у торгівлі за рахунок гармонізації законодавства в технічній сфері та підвищити якість і конкурентоспроможність будь-якої продукції.